

12 februari 2023
viering en dankzegging heilig Avondmaal

HET LIED VAN DE LIEFDE

1 Korinthiërs 13

1 Korinthiërs 13 – het prachtige hoofdstuk over de liefde – is de meest geliefde tekst voor een huwelijksdienst. Maar ook bij momenten van afscheid kom je deze tekst tegen, want - zoals Paulus eindigt - 'de liefde vergaat nooit'. Het is de liefde die blijft. Er is helemaal niets mis mee om dit lied over de liefde bij allerlei gelegenheden te lezen, maar in deze preek gaan wij naar dit lied luisteren in het geheel van de Korinthebrief, om scherp te krijgen *waarom* Paulus deze woorden heeft geschreven en *wat* hij precies over deze liefde wil duidelijk maken. Want dat lied over de liefde, was geen los element in Paulus' oeuvre – 'Paulus die naast brieven schrijven soms ook nog voor de afleiding gedichten en liederen maakte' – nee, het lied over de liefde vormt een integraal onderdeel van zijn betoog. Het hoofdstuk over de liefde – 1 Korinthiërs 13 – staat tussen twee hoofdstukken ingeplakt. Als je het eruit zou halen en je zou na hoofdstuk 12 gelijk hoofdstuk 14 lezen, dan zou je het bijna niet eens doorhebben dat je een hoofdstuk hebt overgeslagen. Maar 1 Korinthiërs 13 is er door Paulus tussenin gezet, het breekt de doorgaande lijn en het is ook zo bedoeld: als een daadwerkelijk *breekpunt*.

In 1 Korinthiërs gaat het over de gaven in de gemeente. We zijn een begaafde gemeente, niet omdat wij zoveel kwaliteiten hebben, maar omdat de Heilige Geest ons gaven geeft. God Geest heeft ons begaafd en maakt ons daardoor bekwaam om samen één lichaam te vormen, om het uit te houden met elkaar, om elkaar op te bouwen, om samen Christus' Lichaam hier op aarde te zijn. Wij zijn *Zijn Lichaam...* door Zijn Geest. En in 1 Korinthiërs 14 gaat Paulus in op wat de belangrijkste gaven zijn voor dat Lichaam van Christus en hoe je die gaven voor de gemeente kunt inzetten en hoe het binnen de gemeente ook nog wat ordelijk en overzichtelijk kan blijven als iedereen zich zo inzet met zijn of haar gaven. Nu tussen deze hoofdstukken over de gemeente en over de gaven in, klinken die prachtige tonen van Paulus' lied over de liefde. Maar niet als een muzikaal intermezzo, maar als een ernstige waarschuwing: *zonder liefde zijn al die gaven en is al die inzet van jullie als gemeente helemaal niets*.

Waarschijnlijk had de gemeente van Korinthe deze waarschuwing nodig, want je kunt dit zien in de woorden

die Paulus gebruikt. In de gemeente van Korinthe werd tongentaal – een soort mystieke taal, waarin men God kan loven – als een heel belangrijk kenmerk gezien van een groot geloof, van echt christen zijn. En ook was *kennis* voor de Korinthiërs heel belangrijk. Men onderscheidde zich van elkaar door kennis, door diepere kennis in de geheimenissen van het geloof en door tongentaal. En waar begint Paulus zijn lied over de liefde mee? ¹*Al zou ik de talen van de mensen en van de engelen spreken, maar ik had de liefde niet, dan zou ik klinkend koper of een schallende cimbaal zijn geworden.* (Met andere woorden: niet om aan te horen!) ²*En al zou ik de gave van de profetie hebben en alle geheimenissen weten en alle kennis bezitten, en al zou ik al het geloof hebben zodat ik bergen zou verzetten, maar ik had de liefde niet, dan was ik niets.* Wat heb je nu aan tongentaal en aan kennis en al die andere gaven... zonder liefde?

Ook in de woorden, waarmee Paulus vervolgens de liefde omschrijft (vers 4-7), kun je merken dat hij het niet zomaar heeft over het belang van liefde, maar dat hij echt de gemeente van Korinthe kritisch toespreekt: *de liefde pronkt niet* (vers 3), *zij doet niet gewichtig...* Tja, Paulus had precies het tegenovergestelde vernomen: hoe men in de gemeente van Korinthe bezig was met partijvorming, met

het eigen-ik voorop (*ik* ben van Paulus, *ik* van Petrus, *ik* van...) en hoe wijsheid en kennis ingezet werden om boven een ander te kunnen uitsteken. En ook die zin 'zij (de liefde) verblijdt zich niet over de ongerechtigheid' (vers 6) is niet willekeurig gekozen door Paulus: twee weken geleden hoorden wij hoe er een ernstige vorm van ongerechtigheid binnen de gemeente van Korinthe was blijven bestaan en dat mensen de hand boven het hoofd werd gehouden. 'De liefde verblijdt zich niet over ongerechtigheid, maar verheugt zich over de waarheid.' Voor de gemeente van Korinthe was deze waarschuwing – in de vorm van een lied over de liefde – dus niet bepaald overbodig...

Maar wij zijn de gemeente van Korinthe niet, maar gemeente in Maarsssen. Daarom nu naar ons toe...

Dit lied over de liefde is grijs gedraaid in de kerk – en terecht – maar het gevaar bestaat dat die woorden van Paulus zo bekend zijn, dat je daardoor het kritische van dit lied niet zo goed meer hoort. Zonder liefde – zegt Paulus - is alles wat wij doen *niets*. Ja, nog heftiger: zonder liefde *ben je zelf niets*. Paulus zet het helemaal op scherp – hij lijkt wel bewust te overdrijven (vers 3): 'al zou ik al mijn bezittingen uitdelen tot levensonderhoud van de armen en al zou ik mijn lichaam overgeven, maar ik had de liefde niet, het baatte mij niets.' Maar volgens mij is het geen overdrijving, want inderdaad: je kunt zo opgaan in je verantwoordelijkheden, dat de

liefde opdroegt. Je kunt zo het gevoel hebben voor God dingen te moeten doen, zonder dat er sprake is van een echte liefdesband met je Schepper. Je kunt je zo inzetten voor de naaste of alles doen voor de kerk, of werken aan je slechte karaktereigenschappen, maar ondertussen heel veel bezig zijn met jezelf. Voor ons mensen is het verschil soms haast niet te zien, want: 'wat zet die man zich toch in voor de kerk of voor de buurt. En hij wil er ook helemaal niet voor bedankt worden.' Maar wij kunnen niet altijd onderscheiden of het echt uit liefde is of dat het een honger naar waardering is of niet (en we moeten ook maar niet hierover gaan oordelen!) Het is soms nog sterker: soms zie je het niet eens van jezelf of je nu wel of niet vanuit de liefde bezig bent. Soms merk je het niet eens dat je eigenlijk stiekem toch veel meer met jezelf bezig bent. Dan denk je dat het allemaal goed gaat. Want: het loopt als een trein. Je bent bevlogen, enthousiast, het wordt gezegend, veel reacties uit de gemeente. Maar ondertussen: is het echt uit liefde geboren? Soms kan niemand het verschil zien. En zie je het ook niets eens bij jezelf. Maar God kan het verschil wel zien: of al die kennis, die inzet, die woorden en daden van ons gevoed worden met liefde..., of dat er toch nog bewust of onbewust druk gewerkt wordt aan je eigen 'ik', aan het betekenisvol willen zijn..., of om voor God verdienstelijk te zijn..., of gewoon omdat je plichtsgetrouw bent, of wat dan ook. Maar dan klinkt het echt niet... En dan ben je niets... En dan baat het je niets, aldus Paulus.

Ik vind het zelf best wel confronterend om zo door Paulus voor de spiegel gezet te worden met al je bezigheden, je gemeentelid zijn, lid van een gezin te zijn... Hoe ziet het met mijn liefde? Die spiegel van de liefde kan best wel ontdekkend, pijnlijk zijn, vindt u ook niet? Stel dat wij nu alles wat wij doen – van de meest praktische zaken tot en met alle vergaderingen, de kringavonden, bezoeken, alle gesproken woorden van u en mij en alle handelingen en houdingen van u en mij – dat wij dat alles door de scanner van 1 Korinthe 13 zou halen..., *alles gebaseerd op liefde?* ... We zouden elkaar daar misschien best eens naar kunnen vragen en elkaar daar scherp op houden.

Maar laten wij nog even verder zoeken met elkaar waar het om gaat, want... als je altijd zou moeten wachten totdat je liefde voelt opborrelen in je hart voordat je iets gaat doen of zegt..., nou dan zal er denk ik heel wat werk in de gemeente blijven liggen. Bepaald werk doe je toch gewoon, omdat het moet gebeuren? Of zonder erbij na te denken? Of soms ook wel met tegenzin misschien?

Nu, de liefde die Paulus bedoelt is een *werkwoord*. En dat kan ons helpen om het nog wat beter te begrijpen. Liefde is niet altijd een gevoel. Liefde kan niet zonder gevoel, maar het gevoel staat niet altijd voorop. Soms komt het juist achteraan. Liefde is een *werkwoord*. Paulus beschrijft de liefde dan ook met allemaal

werkwoorden: 'de liefde is geduldig, zij pronkt niet, zij zoekt niet haar eigen belang, zij denkt geen kwaad, zij verheugt zich over de waarheid.' *Liefde doet*. De liefde die Paulus bedoelt is bevrijdende, dienende liefde. Liefde die zoekt, die heelt, die verbindt, die verdraagt. Liefde is een werkwoord. Want liefde is een keuze. Een keuze van het hart. En daarom moet je als je hierop reflecteert voor jezelf je niet steeds afvragen of je er wel liefde bij voelt, maar vraag je af *waarom* je de dingen doet en *waarom* je de dingen zegt. Doe ik dit of dat binnen de gemeente, omdat het Lichaam van Christus mij zeer dierbaar is, of omdat ik voor mijzelf een podium aan het creëren ben? Zeg ik dit tegen een ander, omdat ik die ander zie als een kostbaar schepsel van God Die ook mijn Schepper is, of omdat ik zo nodig iets moet zeggen? Het gaat het niet om warme gevoelens, maar om liefde tot God en liefde tot de naaste. Liefde als daad. Liefde als keuze. En dat is zo belangrijk volgens Paulus. Zonder die liefde... is het allemaal niets.

Afgelopen woensdag hadden een aantal jeugdwerk-leidinggevendenden uit de Hoeksteen en de Ichthus een gezamenlijke inspiratieavond, met als doel om geïnspireerd te worden, aangemoedigd te worden en elkaar aan te moedigen. De spreker van die avond had het over *impact*. Hij zei: 'besef wat voor impact jij als jeugdwerker hebt op de jongeren, vaak zonder dat je het ziet. Van de meeste impact die je maakt, zal je waarschijnlijk zelf nooit wat terugzien. Misschien mag je er soms jaren later eens iets van terug horen. Dat een jongere geraakt was door jouw aandacht toen in die moeilijke fase van haar leven, of dat hij gevormd werd door hoe jij elke keer Bijbelstudie deed (ook al zaten zij er misschien toen als puber ongeïnteresseerd bij). Wees echt jezelf, zo was daarom een van de aanmoedigingen van de spreker. Wees authentiek en doe je vooral niet mooier, leuker of jeugdiger voor. En wees betrokken. Knoop relaties aan. Want weet: je hebt impact. ... Nu, ik denk dat je hetzelfde kan zeggen met de woorden van 1 Korinthiërs 13: *heb lief, want dat heeft impact*. Laat die liefde altijd de basis zijn - met gevoel, zonder gevoel, vanuit je binnenste of meer met je verstand - maar laat die liefde de basis zijn. De liefde voor de gemeente als Lichaam van Christus. De liefde voor de ander, als zijnde een schepsel van Degene die ook jou heeft geschapen. De liefde voor God, als onze Redder, Bevrijder, Koning en Heer. Want die liefde heeft impact. Nee, je ziet niet altijd hoeveel impact dat op mensen heeft. Je kunt zelfs soms niet eens het verschil zien of iets wel of niet gebaseerd is op liefde. Je ziet niet altijd verschil. Maar je kunt het verschil wel maken. Nu, maak het verschil! Want liefde is een werkwoord.

Ik zou nu de preek kunnen eindigen met de opdracht om zo deze week je handelen en je woorden zorgvuldig te wegen op de weegschaal van de liefde. Nu, dat is wel de oproep van deze preek, maar ik eindig nog niet. Want als ik u zo met deze opdracht op pad stuur,

bestaat het gevaar dat u deze week al gemakkelijk teleurgesteld zult raken. Want steeds maar weer die keuze maken om uit liefde te spreken en uit liefde te handelen... Wat zullen wij onszelf en onze gebreken gaan tegenkomen, vrees ik... Je houdt het niet vol. Zeker niet in deze wereld, waarin zoveel vanuit eigen perspectief en eigen behoeften wordt geredeneerd... en waarin dat woord 'liefde' ook behoorlijk is uitgehold en soms ook gewoon plat is geworden. Ik wil voordat wij afsluiten, nog even met u nog even terugkijken naar wat wij vanavond en ook vanmorgen hebben gevierd: het heilig Avondmaal. 'Liefde was het, onuitputtelijk, toen de Levensvorst op aarde tot ons heil Zijn bloed vergoot.' Het ging over onuitputtelijke liefde. Dat is de bron, waaruit u en ik mogen putten, om zelf liefde te kunnen geven. Die liefde die je woorden en daden moet kleuren, die hoeft je dus niet uit jezelf te halen. Het hoeft niet uit je tenen te komen. Je hoeft geen gevoelens bij jezelf te kweken, of met een glimlach op net-te-doen-alsof. Nee, wat je niet hebt, dat kun je ook niet geven. Maar wat hebben wij veel gekregen..., gekregen om te geven! Liefde onuitputtelijk. Een bron van liefde, zo diep en zo kostbaar. Goddelijke liefde die tot in de dood is gegaan. Een God – de God van hemel en aarde – zo heilig en goed, die in Zijn Zoon zo'n diep vernederende weg is gegaan. Gehaat en gedood om ons oneindig lief te hebben.

Ik merk bij mijzelf – en ik u willen vragen of u het ook herkent – dat het Avondmaal heel gemakkelijk los van de dagelijkse werkelijkheid kan blijven staan. Dan vier je hier je geloof, ontvang je liefde en troost, kracht en hoop – prachtige diensten! - maar doordeweeks wordt je weer door heel andere ervaringen en gevoelens geleid en gestuurd. Het is – zeg maar – knap lastig om op bepaalde momenten doordeweeks echt te leven en te denken en te handelen vanuit wat wij nu met het Avondmaal hebben gevierd. Hoe komt dat toch? Licht het aan alle drukten van doordeweeks? Of... is het misschien nog niet echt door mij heen gegaan, wat een genade ik dankzij Jezus heb ontvangen? Weet ik mijzelf echt helemaal op de liefde en genade van God aangewezen, of heb ik voor mijzelf nog allemaal hulplijntjes, waar ik het zelf wel mee red? Ben ik echt losgekomen van mijzelf en verbonden met de Heere Jezus..., of is het geloof voor mij een kostbare bijzaak naast alle andere nastrevenswaardige zaken?

Geloven, dat is putten uit de bron van Gods liefde. Putten, om je eeuwige dorst te lessen... en om anderen te laten delen in die rijkdom. Want... het gaat hier in 1 Korinthe 13 om Gods liefde die je mag doorgeven. Misschien was het u ook opgevallen dat in dit prachtige hoofdstuk over de liefde de naam van God niet voorkomt. Daarom zullen waarschijnlijk zowel gelovigen als ook niet-gelovigen zich zo aangesproken voelen door dit lied over de liefde. Maar als je de woorden van 1 Korinthe 13 goed in je opneemt, dan ontdek je God in

alle woorden. Want: liefde die geduldig is, liefde die vriendelijk, die goedertieren is. Dat is helemaal God! Liefde die geen kwaad denkt, die zich niet verblijdt over de ongerechtigheid (het kwaad), maar zich verheugt in de waarheid. Dat is God. Geen platte liefde, gemakkelijke liefde, liefde die niets kost. Maar liefde, zo mooi, teder, kwetsbaar en kostbaar als liefde maar kan zijn. Daarom nogmaals: die liefde waartoe je opgeroepen wordt, hoeft je niet uit jezelf te halen. God is liefde en Hij schenkt liefde. Geef daar in alles wat je doet een stukje van door.

Ziet u het zitten om hier deze week mee aan de slag te gaan? En als die liefde nu niet beantwoord wordt? Als je alleen maar teleurgesteld of gefrustreerd raakt, omdat het geen enkele uitwerking lijkt te hebben? Of als je een gevecht met jezelf hebt te strijden, omdat je nog zoveel woorden, gedachten en daden bij jezelf tegenkomt die niet zo liefdevol zijn?

Mij raakte dat kleine zinnetje (vers 8): 'de liefde vergaat nooit'. Wat je hier gedaan of gepoogd hebt – wat voor stukwerk het ook was en welk effect het al dan niet heeft gehad – die liefde blijft. Profetie, tongentaal, een sterke kerkelijke organisatie, het zal allemaal vergaan..., maar de liefde blijft. Vanuit ons stukwerk van nu loopt een dun, onzichtbaar lijntje naar de eeuwigheid: straks zal die liefde volmaakt zijn! Straks: liefde zonder angst en reserve. Liefde zonder afwijzing en teleurstelling. Liefde, bevrijd van halfslachtigheid en ik-moet-wel-iets-terug-ontvangen. Liefde zonder grenzen en zonder einde.

Als je nu inzet om uit die liefde te leven, dan vervul je dus niet slechts je christenplicht – want Gods eist van ons liefde tot Hem en liefde tot de naaste. Nee, die liefde is niet je plicht..., het is je *bestemming*. Nu al mag je je bestemming dus uitleven... en straks zal je op je bestemming mogen zijn: in Gods Koninkrijk, in Zijn Rijk van liefde, waar alle liefdeloosheid zal zijn uitgebannen. Vanuit het Avondmaal kijken wij namelijk vooruit. Wij verkondigen de dood van de Heere, totdat Hij komt. Wij putten uit de bron van liefde, uitgestort door Gods Zoon aan het kruis... en wij proberen tegelijkertijd de ander uit die bron van liefde te geven, met de liefde waarmee Hij ons heeft liefgehad... en wij zien ernaar uit om straks bij de Bron van liefde voor altijd te mogen zijn.

Daarom:

*Grijp toch de kansen, door God u gegeven,
kort is uw zijn hier, de tijd snelt daarheen.
Wat toch blijft over, o zeg, van dit leven?
D' arbeid der liefde, gedaan om u heen.*

*Niets is hier blijvend, niets is hier blijvend,
alles, hoe schoon ook, zal eenmaal vergaan;
maar wat gedaan werd uit liefde tot Jezus,
dat houdt zijn waard' en zal blijven bestaan.*